

NAGHARAP NG SINGIL ANG IMPOSIBLE

FERDINANDO FREGA · GILLETTENARRATIVE · GILLETTEVATICANO

PAUNANG SALITA

Naaalala kong isinasama kami ng aking ama sa tanghalian tuwing Linggo noong bata pa ako. Palaging sa iisang restawran: Sala Bella. Ang may-ari ay isang malaking babae, laging nakangiti, laging magiliw. Masarap ang pagkain. Napakasarap. Walang katulad.

Madalas sumasabay sa amin ang kanyang superbisor. Taga-Friuli ang pinagmulan, halos dalawang metro ang taas, higit na mahigit sa isandaan at dalawampung kilo ang bigat, pinagpala ng malusog na gana. Nagmamaneho siya pababa mula Messina kasama ang pamilya niya.

Sa dulo ng pagkain, dumarating ang singil. Ni minsan ay hindi tumayo ang aking ama mula sa kanyang upuan para bayaran ito. Basta na lang niyang iniwan ang nakatuping salapi sa loob ng serbilyeta, nakapatong sa walang lamang plato.

Hindi ko sila kailanman nakitang naghati sa singil. Hindi ako nakakita ng ibang kaayusan. Hindi ako nakarinig ng anumang pagtatalo tungkol dito.

Siya ang superbisor. Ang tatay ko ang tindero.

At ang tindero ang nagbabayad.

Tapos isang gabi, habang ipinapasok namin ang kotse sa garahe, sinabi niya sa akin:

“Lagi mo akong nakikitang nagbabayad. Lagi mo akong nakikitang unang dumukot ng pera. Kaya iniisip mong ako ang nagbabayad ng singil. Hindi ako.”

Hindi ko naintindihan.

Isang buwan bago ko naunawaan.

Isang Linggo, sa iisang mesa, naglabas ang superbisor ng notebook mula sa loob ng bulsa niya at nagsimulang magsulat habang nagsasalita ang aking ama.

Sino ang nagbukas ng bagong tindahan. Sino ang nagsara. Sino ang nahuhuli sa pagbabayad ng mga sing-il. Kaninong anak ang humawak na ng negosyo ng pamilya. Sino ang may produkto pa rin ng kalaban sa bintana ng tindahan.

Walang pumapansin sa akin, dahil bata ako, at sa hapag ay hindi binibilang ang mga bata.

Tuwing Lunes ng umaga, ang mga tala na iyon ay naglalakbay patungong Milan sa ilalim ng lagda ng superbisor.

Ang tatay ko ang nagbabayad ng hapunan. Ang superbisor ang nagbabayad ng lahat ng iba pa.

Dalawampung taon na walang kahit isang babala. Walang kahit isang tala ng disiplina. At, higit sa lahat, walang kahit isang tinanggihang dagdag-sahod.

Maituturing ang aking ama na isa sa tatlong pinakamataas ang sahod sa Gillette Italia, kasunod agad ng managing director at ng direktor ng pagbebenta. Hindi dahil mas marami siyang naibenta kaysa sa lahat. Kundi dahil walang ibang nagtataglay ng dagdag na halagang iyon: ang mga kuwentong nabubuksan araw-araw sa harap ng mga kostumer.

Ang singil ay laging binabayaran ng isang taong hindi nakaupo sa mesa.

Tandaan ninyo ang pangungusap na iyon. Kakailanganin ninyo ito sa dulo.

UNANG BAHAGI

Bakit ganito kahaba ang panimula?

Upang ipaliwanag kung ano ang nangyari ngayon. At kung ano ang isinalaysay ko, umaasang balang araw ay maaaring mangyari ito nang totoo. Kung sa malapit na hinaharap o sa mas malayong panahon, hindi ko alam.

Isang hapon ng Linggo iyon sa kalagitnaan ng Agosto. Nakakapasong init. Tuyot na hangin. Ang uri ng temperaturang lalong nagpapainit dahil nga sa napakakaunting halumigmig.

Buong lakas na umaandar ang aircon at ang asawa ko, gaya ng dati, ay nagpapaalala na patayin ko na, dahil sapat nang maalat ang mga bayarin sa kuryente nang hindi na dinadagdagan ng asin.

Bandang alas-sais y medya ng gabi. Nakahiga ako sa pula kong silyon nang tumunog ang aking cellphone.

Ang prefix ay +1. Estados Unidos. Sino kaya ang tatawag sa akin mula Amerika sa ganitong oras, gayong doon ay tanghalian pa lamang dapat?

Sinagot ko.

“Hello?”

“Hello?”

Isang mahinahong tinig. Malalim. Bahagyang paos mula sa lalamunan.

“Nais ko sanang makausap si Ferdinando.”

“Ako nga. Sino po ang kausap ko?”

“Si Robert ito. Magandang gabi. Ang Amerikanong may apelyidong Pranses.”

Tumawa ako.

“Salamat sa tawag, pero sa totoo lang, sinuman ang nag-isip ng biro na ito ay karapat-dapat purihin. Naniwala ako nang lubusan. Bagaman, ngayong iniisip ko, tumatawag po kayo mula sa numerong Amerikano habang nakaupo kayo sa Roma?”

“Oo. Ito ang personal kong cellphone. Wala akong ginamit na opisyal na daan, dahil hindi ito komunikasyong institusyonal. Isa ito sa iilang pribilehiyong ipinahihintulot pa sa akin. Kung

nag-aalinlangan kayo, ibibigay ko ang switchboard ng Vaticano at maaari ninyong tiyakin.”

“Hindi po. Ayos lang. Ituloy ninyo, pakiusap.”

Nag-aalinlangan ako. Naghihinala. Maingat. Ngunit ayaw kong ibaba ang telepono. Hindi kailanman naging bahagi ng aking pagkatao ang kabastusan. Sa halip ay itinaas ko sa pinakamataas ang panloob kong sistema ng pagtukoy ng banta, at sinubukang maunawaan kung saan nga ba ako napadpad.

“Sabihin ninyo, Kabanalan. Ano po ang maitutulong ko sa inyo ngayon?”

“Puwede tayong magpangalanan, Nando. Hindi naman tayo gaanong malayo sa edad.”

“Totoo. Malayo lang tayo sa tungkulin. Kayo ang Numero Dos ng Simbahang Katoliko. Ako ang huli sa mga eskriba.”

“Bakit Numero Dos? Ang akala ko ay ako ang Numero Uno.”

“Patawarin ninyo ako kung hindi ito komportableng pakinggan. Ang Numero Uno ay ang nagtayo ng lahat: si Hesus. Dating kasamahan ko sa Gillette. Siya lamang ang tumpak na nakaalam kung ano ang kanyang ginagawa. Dahil hindi niya maaaring hayagang italaga ang kanyang mga punong tagapamahala, inimbento niya ang titulong Papa at ibinigay sa inyo ang kalayaang punuin ito sa sarili ninyong paraan.”

Humalakhak siya.

“Ngayon ko naiintindihan,” sabi niya, “kung bakit sa bawat pasilyo ng bahay ko ay umaalingawngaw ang iisang tanong: tiningnan mo na ba ang Gillette Narrative ngayon, para makita kung ano na naman ang isinulat ng kasamahang iyon?”

Wala akong naging hirap na makisabay sa kanya. Nakikilala ng mahusay na tindero ang laro sa oras na magsimula ito. Ngunit sapat din ang talino niya upang makilala ito, at agad siyang umangkop.

“Alam ninyo bang tumatawag ako mula sa numerong nakakabit sa aking bank account sa Amerika? Ilang panahon na ang nakalipas, tinawagan ko mismo ang bangkong iyon at ibinaba nila ang telepono, dahil akala nila biro.”

“Opo, Kabanalan.”

“Hindi, Nando. Pakiusap. Tawagin ninyo akong Robert. Kahit sa pribado lamang. Walang protokol. Mas magaan ang buhay.”

“Kung gayon, Robert, mali ang napili ninyong bangko. Sa inyong katayuan, sila ang dapat pumunta sa inyo. Sa katunayan, ang pagbubukas ng sangay sa loob ng Lungsod ng Vaticano ay dapat ituring na halos sapilitan. Ang prestihiyo lamang ay sapat nang katwiran. Isang pagkakataong hindi mangangahas pag-usapan ng sinumang seryosong bangkero.”

“Tama kayo. Ngunit hindi ekonomiya ang larangan ko. At ang tawag na ito ay pagsusuri. Katulad din ng liham na ipinadala ninyo sa akin. Sa huli, iisa ang trabaho natin.”

“Ano po iyon?”

“Kaming dalawa ay parehong sinusubukang unawain ang aming kapwa-tao.”

IKALAWANG BAHAGI

“Alam ninyo, Nando, nabasa ko na ang lahat ng kuwentong isinulat ninyo tungkol sa inyong GilletteVaticano. Ito ang una kong tanong.”

Bakit dalawampu't dalawang wika? Dalawampu't dalawang mundo? Maging sa mga lugar kung saan halos nasa gilid lamang ang Simbahan. Tingnan ninyo ang India.

“Dahil may tuntunin ng merkado na hindi ninyo kailanman tunay na ginamit.

Ang mga konsyumer ay hindi kostumer. Ang kostumer ay ang bumibili na sa inyo. Ang konsyumer ay ang maaari pang bumili.

Binibilang ninyo ang mga kostumer. Ang mga binyagan. Ang mga nagsasagawang mananampalataya. Ang mga nakatala. At nalilimutan ninyo ang lahat ng iba pa.

Hindi napapanalunan ang merkado kung saan ka malakas na. Napapanalunan ang merkado kung saan ka wala at walang umaasang darating ka.

Ang dalawampu't dalawang wika ay hindi dalawampu't dalawang salin. Ito ay dalawampu't dalawang bukas na pinto.”

“Sandali lang. Sinasabi ba ninyong produkto ang pananampalataya, at nagpapalit ang mga tao ng relihiyon gaya ng pagpapalit nila ng tatak ng toothpaste?”

“Sinasabi kong gumagalaw ang mga tao. At kung nakakasakit sa inyo ang pahayag na iyon, tingnan ninyo ang nangyari sa inyong mga diyosesis sa buong Latin America nitong nakaraang tatlung taon, at sabihin ninyo sa akin kung sino ang gumalaw sa kanila.

Ibig sabihin, inilalaan ko ang karapatang magsagawa ng seryosong pagsisiyasat bago ako magbigay sa inyo ng kahit isang numero. Hindi ako nangangako ng kitang hindi ko pa napatunayan. Iyon ang ginagawa ng mga konsultant. At nagpapadala pa rin ng singil ang mga konsultant.

Ang masasabi ko sa inyo ngayon ay ito. Ang inyong marketing — dahil oo, may marketing kayo, at masama ang pagkakagawa nito — ay naluma dalawampung taon na ang nakararaan. Wala nang nangangalap ng tagasunod sa pamamagitan ng kampanya. Sa kahit anong industriya.

Isang bagay ang gumagana. Ang maging mismong kilos na isinasagawa ng tao bago pa niya ipasya na gagawin niya ito.

Kaya isang tanong na lang ang natitira. At para sa inyo ito.”

“Sige.”

“Nais ba ninyong maalala bilang Papa ng kasaysayan? O bilang Papang lumikha ng kasaysayan?”

“Magkatulad ang tunog.”

“Magkalayo sila nang isang mundo. At ang sagot ay nakasalalay nang buo sa inyo.”

EPILOGO

“Buweno,” sabi niya, “salamat sa inyong oras, sa inyong pagkakaroon ng panahon, at higit sa lahat sa inyong interes.

May sasabihin ako sa inyo. Hindi ko kayo kinakausap bilang isang tagapagsalaysay lamang. Hindi rin bilang sosyologo. Hindi bilang manunulat. Hindi bilang ekonomista. Kinausap ko kayo bilang isang estratehista ng mga sistema.

Inilalaan ko ang karapatang magpasya at pormal na ipaalam sa inyo kung ano ang iniisip ko.”

Pagkatapos ay huminto siya sandali.

“May isang tanong akong nais itanong sa inyo, Nando. Ang lahat ng ito. Ang dalawampu't dalawang wika. Ang pagsisiyasat. Ang papel sa loob ng pakete ng labaha. Sino ang nagbabayad nito?”

At bigla akong nakabalik sa isang garahe noong 1975, katabi ng isang lalaking kababayad lamang ng hapunang sa totoo ay hindi naman niya binabayaran.

“Robert. Laging ang bayan ang nagbabayad. Laging ang parehong mga tao. Tinatawag ninyo itong alay. Tinawag namin itong presyo sa tingian. Ngunit iisang kamay pa rin ang bumubukas.

Ang pagkakaiba ay hindi kailanman kung sino ang nagbabayad. Ang pagkakaiba ay kung gaano karami sa perang iyon ang bumabalik sa anyo ng isang bagay na kapaki-pakinabang, at kung gaano karami ang naiipit, na nagpapakain sa mga taong sobrang bayad para sa napakakaunting nagagawa.

Nagbabayad ng hapunan ang tatay ko at walang binabayaran. Dahil ang ibinibigay niya ay mas mahalaga kaysa sa ginagastos niya.

Ngayon ay nasa inyo na ang pagpapasya kung saang panig ng mesa kayo nakaupo.”

“May nais ba kayong itanong sa akin?” sabi niya.

“Opo. Ingatan ninyo ang sarili ninyo. Pansinin ninyo kung nasaan kayo. Ito ang pinakamagandang lugar sa mundo. Hindi ang pinakaligtas. Mula sa loob nanggagaling ang panganib. At hindi ito nakikita lalo na kapag sinusubukan mong buwagin ang bagay na hindi mo pa nauunawaan.

At isa pa, Kabanalan. Maraming salamat.”

PURIHIN SI HESUKRISTO.

Hindi kami nagbebenta ng aklat. Nagtatayo kami ng ugnayan.

Ferdinando